

**Dansk PENs bestyrelses skriftlige beretning til  
den ordinære generalforsamling  
6. marts 2018**

---

## **Dansk PEN i 2017**

### **Præsidentens indledende ord**

I sidste års beretning kunne vi fortælle om diskussionen om den foreslåede revidering af § 3 i PENs charter, der indeholdt en formulering om "hadsk tale", som vi fandt var for vidtgående i sin specifikation af alt det og alle dem, man ikke måtte krænke. På kongressen i Lviv i Ukraine i september 2017 blev en ny formulering af chartrets § 3 vedtaget, stærkt inspireret af Dansk PENs indvendinger. Det kan vi kun være tilfredse med.

Men ligesom vi finder, at der skal være frihed til at ytre alt det, man vil, er vi også fortalere for, at man ytrer sig på en måde, som ikke udelukker fortsat samtale – alt andet ville være at kapitulere over for det totalitære. Det er PENs opfattelse, at det sidste ord aldrig kan være sagt.

Spændingen mellem ytringsfrihed og mere eller mindre højvis tale har eksisteret, så længe man har talt om - og talt - frie ord, og man kan ikke lovgive sig ud af den. Ytringsfrihed betyder, som det ofte er blevet sagt, at der ikke finder forhåndscensur af ytringer sted. Den betyder ikke, at ens ytringer ikke kan have følger, herunder utilsigtede, også for en selv – derfor gælder den "under ansvar over for domstolene". At hadsk tale kan være begyndelsen til vold, har historien mange eksempler på, og det er grunden til, at vi stadig har en – ganske vist omstridt – racismeparagraf i vores straffelov.

At alt er tilladt, er ikke det samme som, at alt er i orden. Lige så vel som PEN vil forsvare friheden til at ytre sig uden forhåndscensur, lige så lidt vil vi forhåndsforsikre os til at støtte indholdet af det, der bliver sagt, skrevet eller tegnet. Men ret beset betyder frihed "under ansvar" først og fremmest ansvar over for sig selv: Hvad vil man være bekendt at ytre? Man konstaterer på de såkaldt sociale medier, at mange afsendere i virkeligheden ikke vil være deres ytringer bekendt og derfor fremkommer med dem anonymt. Selvbeherskelse er noget ganske andet end selvcensur.

#MeToo-kampagnen er den seneste illustration af de altid eksisterende spændinger. Der har vist sig et ubestrideligt behov for at få taget hul på en ny og mere åben diskussion om seksuelle magtforhold. Det var derfor glædeligt at PEN International, på kongressen i Lviv, vedtog det yderst relevante og betimelige Womens Manifesto. Samtidig er nogle begyndt at advare mod risikoen for heksejagt. Grænsen mellem den nødvendige protest og "krænkelsekulturen" kan være hårfin, derfor skal den hele tiden være til diskussion. Det tager intet fra #MeToo-debattens nødvendighed og betydning, men minder blot om, at det altid er en god idé at holde hovedet så koldt som muligt. Normalt er det også det, der giver ens argumenter størst styrke og skarphed.

PEN International blev grundlagt for at fremme samkvem mellem skrivende folk i forskellige lande. Jo mere organisationen udviklede sig, desto mere fik den også at gøre med de lande, hvor ytringsfrihed ikke var en selvfølge, men hvor hadsk tale var så meget desto mere udbredt. Kampen for ytringsfrihed er hverken blevet mindre betydningsfuld eller nemmere end før. Dansk PEN er i den lykkelige situation, at vi strengt taget ikke har nødig at fægte for ytringsfriheden i vort eget land. Derfor kan vi rette opmærksomheden

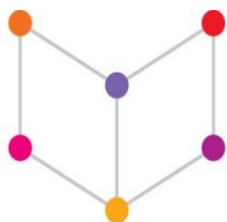
mod de mange områder i verden, hvor indskrænkninger af ytringsfriheden og overgreb mod dem, der ytrer sig, er overordentlig graverende. Det gør vi ved at støtte, så godt vi kan, ved at appellere til myndigheders eventuelle bedre jeg, og undertiden ved direkte protester – vel vidende, at vore magtmidler er begrænsede. Undertrykkelse må aldrig blive noget selvfølgeligt eller noget, vi trækker på skulderen ad.

Men det skal ikke skjules, at Dansk PENs muligheder ikke er, som vi kunne ønske. Vi vil derfor forbinde denne årsberetning med to for PENs overlevelse meget vigtige opfordringer:

-For det første, at de medlemmer, der måtte have overskud til at støtte foreningen med mere end deres kontingent, gør det. Samme konto kan benyttes.

-For det andet, at alle medlemmer forpligter sig til at ransage hjernekisten for mulige nye medlemmer og gerne selv opfordrer dem, de måtte finde frem til, til at melde sig ind. Det kan ske ved henvendelse til sekretariatet: [pen@pen.dk](mailto:pen@pen.dk)

Per Øhrgaard



## Fribyer for forfulgte forfattere

Sidste år fik Dansk PEN en bevilling fra Kulturministeriet til en indsats for at få flere danske byer med i fribyordningen. Det arbejder vi fortsat på. Vi har henvendt os til en række kommuner og sendt dem materialer, som vi nu følger op på. Kommunevalget i efteråret betød, at politikerne mange steder har været forsigtige med at tage nye initiativer, ikke mindst den slags der koster penge og kan fremkalde debat, men vi har også fået positive tilbagemeldinger og vi tror på, at det nok skal lykkes at få flere byer med i ordningen. For tiden er kun tre danske byer med, Aarhus, København og Helsingør, men vi håber at få mindst fem nye danske byer tilsluttet det internationale fribynetværk ICORN. Sverige og Norge har hver ti gange så mange fribyer som Danmark, og det er lidt flovt at der ikke er flere danske byer, der har fulgt trop.

Siden fribyordningen blev godkendt af folketinget i 2009, og kommunerne fik mulighed for at invitere en forfulgt skribent eller kunstner på et midlertidig ophold, har i alt otte fribygæster været i Danmark. To er for tiden fribygæster i henholdsvis Helsingør og København, oversætter og litterat Amani Lazar fra Syrien og satiretegner Khalid Albaih fra Sudan. To har efter endt ophold fået asyl og er i gang med at tilpasse sig til et mere permanent liv her, mens fire er rejst videre eller er hjemvendt til mere rolige forhold, end det de i sin tid forlod. I Aarhus er man i gang med en ny invitationsproces, og de kan forhåbentlig inden længe byde deres tredje fribyforfatter- eller kunstner - velkommen. Frederiksberg, Odense og Fanø var tidligere fribyer (og en enkelt fri-ø), men har ikke opretholdt deres medlemskab af ICORN, mens særligt Aarhus, men også København, har været stabile medlemmer siden fribyværtsskabet blev muligt. Helsingør er forholdsvis nyt medlem, og meget aktive. Her er man blandt andet i gang med at etablere et tæt samarbejde med de nærmeste svenske fribyer, Helsingborg og Malmø. I maj måned holder ICORN årsmøde i Malmø, med deltagelse af fribyforfattere og kunstnere fra hele verden. Her vil også de danske fribyer og fribygæster være tilstede, og vi håber at få nogle af de lidt tøvende politikere fra andre danske byer med, så de kan få inspiration til at tage bolden op.



**Khalid Albaih: If you were to ask me where I'm from, I'd say I'm from the Internet.**



## Kongressen og det internationale samarbejde

Årets internationale PEN-kongres blev holdt i Lviv, Ukraine, i dagene 18.- 21. september, under overskriften "Reclaiming truth in times of Propaganda".

Det var ikke en helt ukompliceret beslutning for PEN International at afholde kongres i et land, der de facto er i krig. En krig der ind til nu har kostet mere end 10.000 mennesker livet.

Krigen mellem Rusland og Ukraine har trukket lange spor, også ind i PEN. En stor gruppe forfattere, mere end 100 personer, har forladt Russisk PEN i protest mod ledelsen, der ved flere lejligheder har udtrykt mere eller mindre uforbeholden støtte til den russiske regerings anslag mod de få tilbageværende uafhængige medier, samt ikke mindst støtte til Ruslands annektering af Krimhalvøen. En del forfattere har i stedet sluttet sig til et alternativt, nu selvstændigt PEN-center i Skt. Petersborg, mens andre, hovedsagligt journalister, har dannet en ny ytringsfrihedsorganisation, *Free Word Association*.

PEN International har valgt at bakke de udmeldte medlemmer op, men man har samtidig forsøgt at holde forbindelsen til den gamle russiske PEN-ledelse åben. I foråret 2017 sendte PEN International en lille delegation i Moskva for at drøfte situationen med Russisk PEN, i et forsøg på mægling, men de blev mødt med ringe forståelse for udbrydernes protest.

Over sommeren og efteråret har PEN international, i samarbejde med *Free Word Association*, udarbejdet en fyldig rapport om medie- og ytringsfrihedssituationen i Rusland, en rapport som endnu ikke er offentliggjort, men hvis indhold blev præsenteret på kongressen i Lviv. Her blev ligeledes fremlagt en rapport om situationen i Ukraine, hvor uafhængige medier og journalister også censureres, og hvor der, som i Rusland, finder utallige krænkelse af ytringsfriheden sted. Disse problemstillinger var mærkbart tilstede i størstedelen af de diskussioner der blev ført på selve kongressen, og i de kulturelle og litterære arrangementer, der blev afviklet parallelt med kongressen rundt om i Lviv, blandt andet i samarbejde med Ivan Franko-Universitetet.

Når de årlige kongresser arrangeres er det PEN International, og ikke det pågældende lands PEN-center, som i dette tilfælde Ukrainsk PEN, der er værter. Finansieringen kommer fra mange sider, både indenfor og i særdeleshed udenfor landets grænser. Der bliver lagt meget stor vægt på at PEN ikke modtager penge fra landets regering, særligt i tilfælde som dette, hvor landets regering er i en åben konflikt med et andet land, og derfor meget vel kan have interesser der er i modstrid med PENs grundlag og charter. Men naturligvis foregår den konkrete planlægning og gennemførelsen i samarbejde med det nationale PEN-center.

Det forløb under kongressen, at præsidenten for Ukrainsk PEN, Mykola Riabchuk, forud for kongressen og uden at orientere International PEN, skulle have meddelt Russisk PENs præsident Andrei Bitov at han ikke var velkommen. Årsagen skulle angiveligt blandt andet være, at Russisk PEN ikke vil anerkende at den ukrainske forfatter og filmmand Oleg Sentsov, som er fængslet i Rusland, har fået en uretfærdig dom. Det gav naturligvis anledning til heftige diskussioner rundt omkring i kaffekrogene, for uanset hvor stor sympatien måtte være for Skt. Petersborg PEN-folkene og for *Free Word Association*, så er russisk PEN stadig en del af PEN International, og kan ikke udelukkes fra kongresserne. Russisk PEN var imidlertid alligevel til stede, ganske vist ikke med en officiel delegat, men i kraft af en russisk forfatter, Vladimir Sergeijenko, der er medlem af Russisk PEN, men som i mange år har været bosat i Tyskland. Sergeijenko var forståeligt nok frustreret og ærgerlig over at både PEN Ukraine og russisk PEN har præsidenter, der mildt sagt ikke er diplomater.



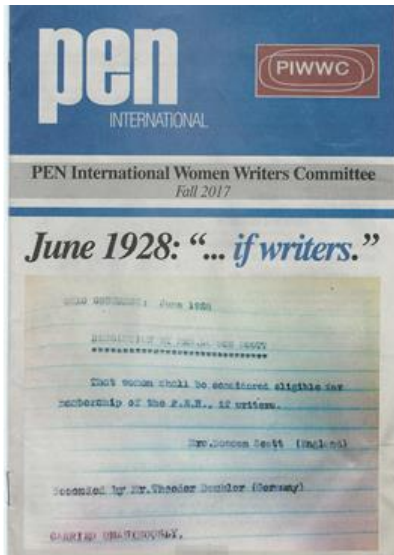
Oleg Sentsov, en ukrainsk forfatter og filmmager, der blev taget til fange af russiske soldater i krimhalvøen og fragtet til Rusland, hvor han i 2015 blev dømt for terrorisme. Anklagen lyder på blandt andet brandstiftelse. Så vidt PEN er orienteret, så var han ved at bringe mad ud til de ukrainske soldater, da han blev fanget. Dommen lyder på 20 års fængsel. Han har angiveligt været udsat for tortur. Han opholder sig nu i en fangelejr i Sibirien.

### Plenarforsamlingen:

Beslutningen om at ændre ordlyden af chartrets §3. var blandt de første punkter på dagsordenen. Siden Jens Lohmann, der var delegeret på kongressen i 2016, fremlagde den kritik som Dansk PEN havde rejst mod det tidligere ændringsforslag, har Jennifer Clement, der er præsident for PEN International, arbejdet intensivt på at finde frem til en god, alternativ formulering. Dansk PEN blev rådspurgt undervejs og har givet sit besyv med. Den nye formulering af chartrets hadetale-paragraf lyder:

**3. PEN's medlemmer skal til enhver tid bruge al deres indflydelse til at fremme forståelse og gensidig respekt mellem nationer og mellem mennesker. De forpligter sig til at gøre deres yderste for at bekæmpe al form for had og opretholde idealet om én menneskehed, der lever i fred og ligeværd, i én verden.**

I den oprindelige version af chartret stod der at PENs medlemmer "... forpligter sig til at gøre deres yderste for at bekæmpe race-, klasse- og nationalt had, og opretholde idealet om én menneskehed i én fredelig verden." Bestyrelsen opfatter det som en klar forbedring og styrkelse af PENs charter.



## WOMANS MANIFESTO

Et andet vigtigt punkt på dagsordenen var godkendelsen af Womens Manifesto, et manifest om ytringsfrihed og kvinders ret til ligestilling. PEN International har siden 1991 haft en kvindekommité, som Dansk PEN på grund af manglende ressourcer ganske vist ikke har været særlig involveret i, men komitéens arbejde er vigtigt og den gør sig i stigende grad gældende i de dele af verden, hvor kvindelige forfatters muligheder for at skrive, udkomme og opnå anerkendelse, er markant ringere end her.

PEN international blev som bekendt stiftet i 1921 med en kvinde i spidsen, forfatteren Cathrine Amy Dawson Scott (1865-1934), men først i 1928 blev det formelt godkendt at kvinder "... if writers." kunne optages som medlemmer af PEN.

## PEN Internationals manifest for kvinders rettigheder

Det første og grundlæggende princip i PENs charter lyder: "Litteratur kender ingen grænser." De grænser, der dengang tænkes på, var især dem mellem lande og folkeslag. For mange af verdens kvinder – og for næsten alle kvinder indtil for ikke så længe siden – var den første og sidste og måske mægtigste grænse imidlertid døren til det hus, hun boede i: hendes forældres eller hendes mands hjem. Skal kvinder kunne ytre sig frit, have ret til at læse, ret til at skrive, skal de nødvendigvis have ret til at kunne bevæge sig omkring fysisk, socialt og intellektuelt. Der er få samfundssystemer, som ikke ser med fjendtlige følelser på en kvinde, som selv kan gå.

I PENs øjne skaber vold mod kvinder, i alle dens mange former, både bag hjemmets fire vægge og i det offentlige rum, farlige former for censur. Verden over værdsættes kultur, religion og tradition igen og igen højere end menneskerettigheder og bruges som argumenter for at opildne til eller forsvare overgreb mod kvinder og piger.

PEN anser det at bringe en person til tavshed for det samme som at nægte personen eksistens. Det er en form for drab. Hvis kvinders kreativitet og kundskab ikke har mulighed for at udfolde sig helt og frit, berøves hele menneskeheden noget, som den ikke kan være foruden.

### PEN TILSLUTTER SIG FØLGENDE INTERNATIONALT ANERKENDTE PRINCIPPER:

**IKKE-VOLD:** Stands vold mod kvinder og piger i alle dens former, det være sig fysisk, seksuel, psykologisk, verbal eller digital vold; skab samfundsforhold, i hvilke kvinder og piger kan udtrykke sig frit, og sørg for, at al kønsbaseret vold bliver grundigt undersøgt og straffet, og at ofrene får erstatning.

**SIKKERHED:** Beskyt kvindelige forfattere og journalister og bekæmp straffrihed for voldelige handlinger og chikane begået mod kvindelige forfatter og journalister, hvad enten de sker fysisk eller online.

**UDDANNELSE:** Afskaf uligheden mellem kønnene på alle niveauer i skole og uddannelse ved at fremme fuld adgang til god undervisning for alle kvinder og piger og ved at sikre, at kvinder helt og fuldt kan udøve deres ret til at lære at læse og skrive.

**LIGHED:** Sørg for, at kvinder stilles lige med mænd for loven, fordøm diskriminering af kvinder i alle dens former og tag alle nødvendige skridt til at fjerne diskriminering og sikre fuld lighed for alle mennesker gennem fremme af kvindelige forfatteres virke.

**ADGANG:** Sørg for, at kvinder får samme adgang til samtlige borgerlige, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder for derigennem at fremme både kvinders fulde og frie medvirken i alle medier og inden for alle litterære genrer. Sørg desuden for offentlige opmærksomhed over for denne medvirken.

**PARITET:** Sørg at fremme, at kvindelige skribenters økonomiske udbytte af deres arbejde svarer til mændenes, og at kvindelige forfattere og journalister er ansat og lønnet lige med mændene uden nogen form for diskrimination.

*Oversat fra engelsk af Per Øhrgaard*

## Nye PEN-centre og centre i dvale

Plenarforsamlingen bød velkommen til fire nye PEN-centre; Sct. Petersborg PEN, PEN Gambia, PEN Myanmar og PEN Lebanon. Et andet punkt på dagsordenen var en debat om hvorvidt en række PEN-centre skulle erklæres "dormant", hvilket vil sige i dvale, enten fordi det over længere tid ikke har været muligt at komme i kontakt med de personer, de selv har angivet som centrets bestyrelse, eller fordi de over nogle år ikke har betalt deres kontingent til International PEN. Blandt disse var Algerisk og Tunesisk PEN, som Dansk PEN for ti år siden var med til at hjælpe i gang.

At et center er sat i dvale betyder, at der fra International PENS side skal gøres en særlig indsats for at få genetableret kontakten, eventuelt ved at aflægge dem et besøg. Hvis et center i en længere periode, typisk vil der være tale om et par år, ikke har reageret, betalt kontingent eller på anden måde deltaget i PEN-aktiviteter, så vil der på kongressen blive stemt om en egentlig nedlæggelse af det pågældende center. Herefter vil det være muligt, for en ny kreds af folk at reetablere et PEN-center. Det er set nogle gange, at en lille håndfuld forfattere i årevis har fastholdt at de "var" det pågældende lands PEN-center, men udelukkende af navn. I praksis har det holdt yngre kræfter væk. Først når et PEN-center er blevet lukket af kongressen er det muligt for nye folk at reetablere PEN i landet.

Diskussionen affødte også nogle generelle betragtninger om de nationale PEN-bestyrelsers alderssammensætning. Det blev fra flere sider fremhævet, at PENS arbejde og overlevelse afhænger af at organisationen evner at tiltrække og aktivere yngre skribenter, både som menige medlemmer i de nationale centre, og som medlemmer af bestyrelserne.

## Resolutioner:

Der blev fremlagt en række resolutionsforslag, som blev gennemgået, diskuteret og vedtaget, nogle med tilføjelser eller ændringer. En af de fremsatte resolutioner var udarbejdet af Finsk PEN, i samarbejde og med støtte fra Dansk PEN, Estisk PEN, Islandsk PEN, Norsk PEN og Svensk PEN. I resolutionen fremhæves en række af de lande der har meget strenge blasfemilove, her iblandt Bangladesh, Pakistan, Indonesien, Myanmar og Saudi-Arabien, og som i vid udstrækning benytter disse love til at skærme politiske og religiøse magtstrukturer og ledere mod kritik.

Derud over vedtog plenarforsamlingen en lang række andre resolutioner, mod brug af dødsstraf, drab på skribenter, censur og krænkelser af ytringsfriheden i lande som Tyrkiet, Eritrea, Mexico, Rusland, Ukraine, Vietnam, Honduras og Kina.

Resolutionerne kan findes på PEN Internationals webside: <http://www.pen-international.org/resolutions-adopted-at-pens-83rd-international-congress-lviv-ukraine-in-2017/>

En resolution om hate speech, fremsat af Fransk PEN, blev ikke vedtaget. Teksten var flere sider lang og sprogligt set præget at være formuleret af en jurist. Den nyligt tiltrådte præsident for Fransk PEN, Emmanuel Pierrat, er netop advokat.

I stedet nedsatte kongressen en arbejdsgruppe, hvor også Dansk PEN er med, der har til opgave at udarbejde et forslag til en officiel PEN-udtalelse vedrørende hadetale, som skal fremlægges på kongressen i september 2018. De enkelte lande har forskellige love og forskellige erfaringer og opfattelser af, hvad hadetale er, og ikke mindst hvordan det imødegås. De forskellige lovtekster og erfaringer med hadetale, samt det franske resolutionsforslag, indgår som en del af det materiale som arbejdsgruppen i den kommende tid skal se nærmere på. Arbejdet foregår online og gruppen består af 10-12 personer fra forskellige dele af verden, under ledelse af Margie Orford fra Sydafrikansk PEN.



### Valg:

Af de fem opstillede kandidater til den internationale bestyrelse gik flest stemmer til Margie Orford (Sydafrikansk PEN), der søgte genvalg, og Iman Humaydan (Libanesisk PEN). De to fik også Dansk PENs stemme. De øvrige kandidater, som altså ikke kom i bestyrelsen, var Teresa Cadete (Portugisisk PEN), Ola Larsmo (Svensk PEN) og Philip Slayton (Canadisk PEN). Jarkko Tontti (Finsk PEN) blev enstemmigt genvalgt som international kasserer. Simona Skrabec (Catalansk PEN) blev uden modkandidater valgt som formand for Translation and Linguistic Rights Committee, og Eric Lax (PEN USA West) og Judith Rodriguez (PEN Melbourne) blev begge enstemmigt valgt som internationale vicepræsidenter. Sidstnævnte er en æresudnævnelse, der gælder for en begrænset periode og er knyttet til en forventning om, at de pågældende udfører et stykke praktisk arbejde for PEN, f.eks. fundraising.

I september 2018 holdes den internationale PEN-kongres i Indien i samarbejde med All-India PEN center.

## Writers in Prison- og Rapid Action-netværket (RAN)

Writers in Prison Committee (WiPC) har, ligesom de øvrige PEN-komiteer; Translation and Linguistic Rights committee, Peace Committee og Women Writers Committee, en selvstændig session i forbindelse med de årlige internationale kongresser. Hvert andet år holder WiPC desuden en selvstændig WiPC-konference om komiteens arbejde og opgaver. I de senere år er denne konference blevet holdt samme sted og parallelt med årsmøderne i det internationale friby-netværk ICORN. Det betyder at man kan være fælles om en del af programmet, særligt de sessioner og litterære arrangementer, hvor tidligere fængslede skribenter og pårørende til nuværende fanger, medvirker.

Dette års WiPC-konference/ICORN-årsmøde fandt sted i dagene 30. maj til 2. juni i den norske tidligere vinterolympiade-by Lillehammer, samtidig med byens årlige litterære festival. Den samlende overskrift for både WiPC, ICORN og Litteraturfestivalen var "In Other Words".

### PEN Internationals erklæring om oversættere

1. Litterær oversættelse er en kunst og en lidenskab. Ved at fremme åbenhed, arbejde for fred og frihed og imod uretfærdighed, intolerance og censur indbyder den litterære oversættelse til dialog med verden.
2. De forskellige kulturer i verden er ikke ligestillede, hvad litterær oversættelse angår. Inden for nogle kulturer kan man i høj grad lade lysten drive værket, mens oversættelse inden for andre kulturer grundlæggende er et spørgsmål om forpligtelse. Oversættelse er afgørende for at værne om sprog og kulturer.
3. Med behørig respekt for forfattere og kildetekster er oversætterne ikke desto mindre selvstændigt skabende. Målet er ikke blot at reproducere et litterært værk, men at bevæge det fremad og udbrede dets eksistens i verden. Oversættere er ikke kun formidlere: Selvom de taler på vegne af andre, er deres stemme også deres egen. I særdeleshed agerer oversætterne til fordel for kulturel mangfoldighed ved at forblive loyale mod marginaliserede forfattere, litterære stilarter og sociale grupper.
4. Oversætternes rettigheder skal beskyttes. Myndigheder, forlæggere, medier og arbejdsgivere må alle respektere oversætternes opgave og virke, sørge for at kreditere dem og sikre dem en rimelig løn og anstændige arbejdsvilkår, uanset hvilket trykt eller digitalt medie, det drejer sig om.
5. Oversætternes ytringsfrihed og fysiske sikkerhed skal til enhver tid kunne garanteres.
6. Som kreativt skrivende med en særlig kunnen og viden har oversætterne krav på respekt og på at blive konsulteret i forbindelse med alle spørgsmål, der har relation til deres arbejde. Oversættelser tilhører dem, der har skabt dem.

*Oversat fra engelsk af Birgitte Steffen Nielsen*



Over hele byen var der litteraturarrangementer med oplæsning og debat, i biblioteket, på caféerne, i kulturhuset, i teateret og i et stort, smukt, gammelt varietetelt midt i byen. Forfattere fra hele verden var hentet ind, og de, der ikke selv kunne komme, deltog via en skypeforbindelse eller var repræsenteret ved venner eller familiemedlemmer. Dansk PEN var repræsenteret ved vicepræsident Connie Bork og generalsekretær Mille Rode. Desuden var bestyrelsesmedlem Niels Ivar Larsen inviteret af Norsk PEN og litteraturfestivalen, til at deltage i et offentligt arrangement om hvordan debatterne om ytringsfrihed former sig forskelligt i de skandinaviske lande.

En af de første ting der var på dagsordenen var en afstemning, der sætter punktum for en diskussion, der har varet flere år, om navnet *Writers in Prison Committee (WiPC)*. Flere alternativer har været drøftet, og nogle centre benytter andre betegnelser for deres arbejdsgruppe til støtte for forfulgte og fængslede kolleger, fx *Writers at Risk*. Ved afstemningen blev det imidlertid med stort flertal besluttet, at *Writers in Prison Committee* fortsat er det officielle navn for den del af PENs arbejde. I Dansk PEN har diskussionen også været i gang, blandt andet om hvorvidt det var meningsfuldt at bibeholde ordet "komité", der unægtelig er noget formelt, når det der i praksis er tale om, er en arbejdsgruppe. Der er dog nu enighed om at vi også i Danmark holder fast i *WiPC*, fordi det således indikerer tilhørsforholdet til PEN Internationals *Writers in Prison Committee*.



En anden og nok så vigtig diskussion handlede om hvilke konkrete personsager det i særlig grad er PENs ansvar at tage og op, følge tæt og lave kampanjer på vegne af. Der er andre organisationer der har et skarpt øje på forfølgelse af journalister, men det er kun PEN, der specifikt har fokus på forfattere. Vi har derfor et særligt ansvar her, - en opgave som ingen andre løfter.

Spørgsmålet er blevet rejst fordi PEN International mangler ressourcer til at udføre et tilbundsgående researcharbejde på alle de personsager, der kommer ind. På PENs caseliste har der i de senere år været omtalt mere end 900 sager om året, og arbejdet med at følge og opdatere informationerne på alle disse sager, er meget omfattende og krævende.

PEN International arbejder sammen med en lang række andre organisationer om at indsamle oplysninger og lave konkret research, og det vil naturligvis fortsat være tilfældet, men for at undgå dobbeltarbejde, og for at informationer om en given udvikling i en sag ikke videregives, uden at PEN har foretaget en selvstændig verificering af oplysningerne, så vil der fremover være færre sager med på caselisten, og der vil i mindre grad end tidligere være tale om "rene" journalist-sager. I stedet vil der blive henvist til andre organisationer, der har som primær opgave at afdække forfølgelsen af journalister. Der vil dog stadig være mange journalister og mediefolk at finde på PENs caseliste, men det vil i højere grad være tale om folk, der også arbejder litterært.

Diskussionen på mødet i Lillehammer om dette, var ophedet og meget lang. Bekymringen for at der er vigtige og alvorlige sager som PEN-centrene ikke fremover vil blive holdt orienteret om, var stor. For Dansk PEN betyder det, at et par af de æresmedlemmer, hvis sager vi har fulgt gennem flere år, ikke længere kommer med på caselisten. Det betyder dog ikke at vi må opgive at følge disse sager, eller at vi ikke vil kunne få hjælp fra PEN International til arbejdet med dem. Det betyder blot, at den tilbundsgående research på de pågældende sager ikke nødvendigvis er udført af PENs stab, men at informationerne er indsamlet af andre organisationer, og at vi vil kunne opleve at blive henvist til disse.



En af de arrangementer som WiPC og ICORN holdt sammen, var en paneldebat om Tyrkiet. Datteren til en fængslet journalist sad i panelet. Hun fortalte, at hun besøgte sin far hver fredag. Besøget og turen frem og tilbage tog hele dagen. "Vi klarer den" – lovede de hinanden. En af de øvrige inviterede paneldeltagere var blevet arresteret inden afrejsen fra Tyrkiet, og kunne derfor ikke deltage. Han sidder ikke i fængsel, men skal møde hos myndighederne en gang om ugen – og må heller ikke rejse ud af landet. Ingen af paneldeltagerne var nævnt ved navn i programmet – og blev kun omtalt ved fornavn under selve debatten. På spørgsmålet om hvad vi kan gøre i for eksempel Danmark, var svaret entydigt; Læg pres på jeres regering og på den tyrkiske ambassade i jeres land.

I den forbindelse skal det nævnes, at Dansk PEN, sammen med Amnesty International i maj måned afholdt en demonstration foran den tyrkiske ambassade i Hellerup, mod de mere end 150 fængslinger af journalister og forfattere, der har fundet sted siden det mislykkede kupforsøg i sommeren 2016. Amnestys generalsekretær Trine Christensen og Mille Rode blev efter demonstrationen inviteret ind til en kort samtale med viceambassadøren. Her fremlagde vi en skarp kritik af de mange fængslinger og retssager og gjorde det klart, at det ikke er foreneligt med principperne for en retsstat. Viceambassadørens svar var, at terrorister jo ikke altid kommer med bomber. *Pennen* er ifølge viceambassadøren også et terrorvåben og vi kan i øvrigt trygt stole på, at de mange anklagede får retfærdige domme!

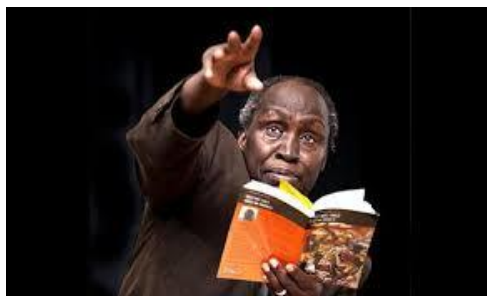
På vegne af Norsk PEN har Jørgen Lorentzen, der er medlem af Norsk PENs styregruppe, fulgt nogle af retssagerne i Tyrkiet. Neden for er et link til en kronik han skrev, som blev bragt i Information den 29. juli 2017.

<https://www.information.dk/debat/2017/07/hvordan-reagere-naar-sidder-ser-journalister-faengslet-passe-job>

Et andet fælles WiPC/ICORN arrangement var visningen af Ali Al-Ibrahims film "One day in Aleppo". Som tilskuer til filmen skal man lytte, se og kæde handlingerne sammen. Når en bombe rammer byen, kommer først lyden og så den enorme røgsky, som den skaber – men den lave knitren af flammer høres også, når et brød bliver bagt: Livets lyde ... Hjemløse katte, der får mad. Børn, der maler på en mur. Filmen har et enkelt nærvær og samtidig er det utroligt, at så meget ødelæggelse er mulig. For hvad er der tilbage? Ødelagte bygninger og mennesker, der prøver at hjælpe hinanden. Åsne Seierstad interviewede Al-Ibrahim. Dette link til filmen ligger på YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=Z3Sz9h787pk>

Der var inviteret mange forfattere og kunstnere fra hele verden til de offentlige litteraturarrangementer rundt om i Lillehammer, og til ICORNs og WiPCs lukkede møder. Blandt dem var mange, der har siddet fængslet og som nu lever i eksil som fribyforfattere- eller kunstnere, eller som flygtninge.



En vigtig event var et interview med forfatter og dramatiker Ngugi wa Thiong'o, hvis barndomserindringer; *Drømme i tidens krig*, også findes på dansk. Ngugi wa Thiong'o er født i Kenya og han anses som en af Afrikas største forfattere. Siden 1982 har han levet i eksil og han bor nu i Californien. Han talte blandt andet om sin rejse ind i eksilet og hvordan det, også på gode måder, har påvirket hans kreativitet.

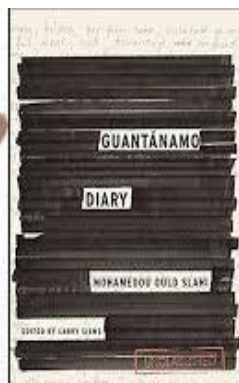
Narges Mohammadi, den iranske skribent og menneskerettighedsadvokat, der har været ind og ud af fængslerne de sidste 15 år, og nu afsoner en dom på 16 års fængsel, kunne naturligvis ikke være med. Det kunne til gengæld hendes bror, der bor i Norge. Han deltog og talte på vegne af sin søster. Narges Mohammadi er æresmedlem af Dansk PEN.



En anden der var indbudt, men heller ikke kunne komme, var den anerkendte aserbajdsjanske undersøgende journalist Khadija Ismailova, der var i fængsel i syv et halvt år, men blev løsladt i 2016. Hun arbejder fortsat som undersøgende journalist i Aserbajdsjan, blandt andet med at afdække korrupsion. Ismailova var med ved via skype fordi hun ikke har udrejsetilladelse. Ismailova fortalte hvor meget det havde betydet for hende at modtage så mange breve i fængslet fra PEN-kolleger over hele kloden.

Også den tyrkiske forfatter og klummeskribent Asli Erdogan, var med via en skypeforbindelse. Asli

Erdogan blev fængslet efter kupforsøget i juli 2016 på anklager om medvirken til terrorisme, men løsladt i januar 2017, dog uden mulighed for at rejse ud af Tyrkiet. Hun kunne derfor ikke rejse til Lillehammer, men var med på en skype forbindelse.



Det samme var Mohammedou Ould Slahi fra Mauretania, der i 14 år var fange i Guantanamo-lejren i Cuba, uden at komme for en dommer. Mohammedou skrev dagbog under sit fangenskab og via en advokat blev manuskriptet, i en stærkt censureret form, bragt ud af fængslet og overgivet til Larry Siems, tidligere ledende medarbejder på amerikansk PENs kontor i New York, der skrev den igennem og fik den udgivet. Med alle censurens overstregninger. Den er siden udkommet på mange sprog, herunder på dansk. Mohammadou blev løsladt i efteråret 2016 og er nu tilbage i Mauritania, som han dog foreløbig ikke må forlade. Han og Larry har siden mødt hinanden nogle gange, og de er nu sammen gået i gang med at genskabe den originale, ucensurerede dagbog.

Året igennem har Per Øhrgaard og Mille Rode skrevet en lang række breve til regeringsledere, ministre og ambassadører om sager, hvor skrivende kolleger i de pågældende lande er blevet tilbageholdt, fængslet, dømt og i nogle tilfælde dræbt. Det gælder blandt andet lande som Kina, Saudi-Arabien, Tyrkiet, Rusland, Israel, Aserbajdsjan, Vietnam og Egypten. Vi har i forbindelse med flere af disse sager også orienteret det danske udenrigsministerium samt den danske repræsentation ved EU. En del af disse henvendelser – på PEN-sprog kaldet Rapid Actions, - har været en del af en koordineret indsats med andre PEN-centre, særligt de nordiske, som vi har et meget tæt samarbejde med. Flere af disse henvendelser er ligeledes sendt til medierne og de bliver også jævnligt delt på de sociale medier. Breve til regeringsledere og ambassadører, der på denne måde udgår fra Dansk PENs sekretariat, sendes på vegne af bestyrelsen og foreningens medlemmer.

PENs medlemmer har året igennem modtaget e-mails fra sekretariatet med opfordringer til at sende personlige breve og e-mails på vegne af fængslede kolleger. Den opfordring håber vi at mange tager til sig.

## Året kort:

### **Raif Badawi-demonstration 12. januar 2017**

Den 12. januar, på årsdagen for de 50 piskeslag, der ramte den saudi-arabiske blogger Raif Badawis ryg, stod medlemmer af Dansk PEN og Amnesty International igen ved den Saudi-Arabiske ambassade på Østerbro. I hele 2015 og en del af 2016 stod vi hver torsdag eftermiddag ved ambassaden, med fakler, bannere og billeder af Badawi. Siden blev det besluttet, at vi kun ville stå der på mærkedage, så som på dagen for piskningen, der i øvrigt er dagen før hans fødselsdag.

### **Demonstration ved den tyrkiske ambassade**

FNs internationale Pressefrihedsdag den 3. maj. blev markeres verden over, men desværre ikke i Tyrkiet, hvor mere end 140 journalister er blevet fængslet og 180 medier lukket efter det mislykkede kupforsøg sidste sommer. Tyrkiet er dermed det land i verden, hvor flest journalister er fængslet.

Derfor tog dansk PEN initiativ til en demonstration foran den tyrkiske ambassade i København.

Sammen med Dansk Journalistforbund, Amnesty International, International Media Support og Danske medier, opfordrer Dansk PEN i en fælles udtalelse den danske regering til at udtrykke solidaritet med de demokratiske kræfter der kæmper for det frie ord i Tyrkiet og til på alle måder at øge den direkte og indirekte støtte til dem.

Den fælles udtalelse fra de fem organisationer, blev oplæst af bestyrelsesmedlem Klaus Slavensky, og sendt til udenrigsminister Anders Samuelsen, til Folketingets udenrigsudvalg og til medierne.

Amnesty Internationals generalsekretær Trine Christensen og Mille Rode blev inviteret ind til et møde med viceambassadøren, hvor de afleverede fællesudtalelsen samt mere end 50.000 underskrifter, som Amnesty International havde indsamlet mod de mange fængslinger.

Viceambassadøren lod forstå, at Tyrkiet er en retsstat og at dommerne skal have ro og fred, til at passe deres arbejde. Hun kaldte desuden de vestlige medier for terroristernes lakajer og talerør, fordi de hele tiden taler og skriver så grimt om Tyrkiet og præsident Erdogan.

### **Trolls, ytringsfrihed og den offentlige debat, 9. maj**

#### **i samarbejde med Information**

Hatespeech, trolling, ekkokamre, online-chikane og fake news. Hvad gør de sociale medier ved vores debatkultur? Kan trolling ændre vores demokrati? I samarbejde med Information holdt PEN et debatmøde om netikette med Maia Kahlke-Lorentzen, tech-aktivist, Natasha Al-Hariri, debattør og Nanna Bonde Thylstrup. Niels Ivar Larsen var ordstyrer.

### **Islam, statsret og ytringsfrihed – lektor Ebrahim Afsah 20. juni**

Juridisk Institut ved KU var vores gode vært ved arrangementet Islam, statsret og ytringsfrihed - forelæsning og dialog med Ebrahim Afsah, KU og Harvard University. Stikordene var: Findes der en islamisk statsret eller findes der blot statsret i islamiske lande? Hvordan reguleres ytringsfriheden? Hvordan begrundes dens grænser og eventuelt stærke sanktioner ved overtrædelse?

### **Myanmar 2,0 minifilmfestival 8.-9. august**

I 2012 var Dansk PEN med i planlægningen af en film og debat-festival om Myanmar, i samarbejde med Mette Holm, Cinemateket og journalist og konsulent Susanne Kempel, der er bosiddende i Myanmar. Dengang havde vi besøg af en række burmesiske filmfolk, og ikke mindst af Dansk PENs æresmedlem digteren, komikeren og menneskerettighedsaktivisten Zaganar, der netop var kommet ud af fængslet i Myanmar. Denne gang var PEN ikke aktivt involveret i planlægningen, men havde fornøjelsen af at kunne invitere PENs medlemmer med ind og se en perlerække af nye burmesiske film, produceret af unge filmfolk.

### **Iran i Salonen 17. august**

Michael Svennevig havde inviteret Dansk PEN til et samarbejde om et par af de arrangementer, der indgik i hans kulturfestival, i år med titlen *Ja tak, til Kaffe*. Festivalen har i flere år været afholdt over nogle dage i København i august måned. I år blev festivalen afviklet i perioden 11.-20. august, og havde 50 medvirkende ved arrangementer i fire bydele. Joan Schmidt deltog på vegne af PEN i planlægningen af et arrangement i Salonen på Østerbrogade, med fokus på Iran. Joan læste et digt op af Dansk PENs æresmedlem Mahwash Sabet, som var skrevet i Evin fængslet i Teheran og smuglet ud i anledning af hendes 3000 dage lange fængsling.

### **Ja tak, til kaffe-festival 20. august**

Den afsluttende del af Michael Svennevigs festival *Ja tak, til kaffe*, skulle have været afholdt i gårdhaven ved PENs sekretariat på Christianshavn, men arrangementet måtte i allersidste øjeblik flyttes til Dansk Forfatterforenings lokaler i Strandgade, fordi regnen silede ned.

### **Stefan Zweig-filmvisning 21. august**

Den 21. august lavede PEN og Grand Teatret et arrangement i anledning af spillefilmen om den verdensberømte østrigske forfatter, Stefan Zweigs sidste leveår i eksil i Buenos Aires, New York og Brasilien, hvorfra han skrev sit litterære testamente, 'Verden af i går'. Filmen viser bl.a. scener fra International PENs kongres i Buenos Aires, 1937. PENs præsident Per Øhrgaard indledte filmen. Arrangementet var så populært, at Grand måtte afsætte to sale med 15 minutters respit, så Per Øhrgaard kunne nå at indlede i begge sale før filmen blev vist.

### **De små forlag 5. september**

Sammen med Litteraturhuset Vandkunsten inviterede Dansk PEN til debat om "De små forlag". De tre oplægsholdere var Mads Heinesen, Charlotte Jørgensen og Henrik Borberg:

Mads Heinesen fra Vild Maskine - som er et ret nyt forlag, ca. tre år gammelt - sagde bl.a., at de store forlag kun går ind i bogprojekter, som er næsten færdige. Hvis der skal laves mere end 10 procent ved en bog, er de ude. Som ejer af et mindre forlag var han parat til at bruge mere redaktionel tid på en bog. Vild Maskine udgiver faglitteratur og skønlitteratur for alle aldre. Det kom hurtigt til at handle om konkrete bogudgivelser, da de især giver en ide om mangfoldigheden. Charlotte Jørgensen har forlagserfaring fra tre forlag: Aschehoug, ATHENE og senest C&K Forlag. Hun har blandt andet udgivet Elena Ferrantes legendariske Napoliromaner, som så mange har læst. Den første roman, hun udgav af Elena Ferrante, var "Forladte dage", er en bog som Charlotte Jørgensen stadig genlæser, fordi den minder hende om, hvorfor hun blev forlægger. Henrik Borberg fra Multivers, fortalte bl.a. om arbejdet med oversættelsen af Proust: "På sporet af den tabte tid", som tog ham 14 år. Han sov 10 centimeter over lagnet, mens det stod på. Multivers er et akademisk forlag, men udgiver også oversættelser fra en række sprog.

### **Saudi-Arabien konference 10. september**

Dansk PEN har længe ønsket at afholde en konference om Saudi-Arabien, hvor det var muligt at gå lidt dybere ind i landets politiske forhold og rolle i regionen, i samarbejde med Amnesty International, som vi også har ført kampagne på vegne af den fængslede saudiarabiske blogger Raif Badawi med, lykkedes det at få en af verdens førende Saudi-Arabien-forskere, Madawi Al-Rasheed, fra London School of Economics and Political Science, og som selv har saudiarabisk baggrund, til at komme til København. Desuden deltog tidligere udenrigsminister Martin Lidegaard, Ella Knight fra Amnesty Internationals Saudi-team i London, Hala El-Dosari, der er saudiarabisk kvinderettighedsaktivist og for tiden bosat i USA (med via skype), Lars Erslev Andersen, der er seniorforsker på DIIS i international sikkerhed samt journalist Anders Jerichow, tidligere præsident for Dansk PEN og forfatter til en bog og utallige artikler om Saudi-Arabien.

Et klart budskab fra alle paneldeltagerne var, at vi ikke må lade os blænde af de udmeldinger der er kommet fra den nuværende saudiarabiske kronprins, om reformer, fremskridt og større åbenhed. Som Madawi Al-Rasheed sagde i sin afsluttende bemærkning, ”Det kan godt være, at jeg som kvinde nu må køre bil, men jeg ville blive arresteret i samme øjeblik jeg vendte tilbage til Saudi-Arabien, alene for at have siddet her og fortalt om forholdene i landet.” Når det gælder ytringsfrihed og politiske reformer, så er der lang vej igen.

### **Cairo Confidential – en politisk thriller fra det virkelige liv**

PEN fik stillet fribilletter til rådighed til filmen Cairo Confidential, af den svenske filmproducent Kristina Åberg. Det er en rå og nervepirrende politisk thriller, inspireret af virkelige begivenheder i Kairo op til revolutionen i Egypten i 2011. Betingelsen for at vi kunne få billetterne var, at de skulle udloddes blandt PENs medlemmer, som derfor blev opfordret til at sende os fem gode grunde til at Danmark skal have flere fribyer for forfulgte forfattere og kunstnere.

Vi modtog fire besvarelser, som efterfølgende er blevet brugt som inspiration for de henvendelser vi har rettet til landets kommuner, med henblik på at få dem med i fribyordningen.

### **Ord på Flugt, Vanløse kulturhus, 23. oktober**

Dansk PEN var inviteret til at holde litterært arrangement på Kulturstationen Vanløse, hvor tre forfattere, Duna Ghali, Jimbut Jun Feng og Asef Soltanzadeh læste op deres tekster fra PEN-antologien Ord på flugt, som udkom i efteråret 2016. Mille Rode interviewede dem om deres forfatterskab og flugthistorier.

### **Medhat Safwat, egyptisk journalist, 2. november**

Medhat Safwat var inviteret til Danmark af Københavns Universitet (June Dahy) og Dansk PEN for at holde en forelæsning og for at fortælle om pressens aktuelle vilkår i Egypten. Han har i knapt 10 år været ansat på avisen: ”Den syvende dag”. Sammen med to andre journalistister blev han fyret for at have skrevet på de sociale medier om den egyptiske regerings beslutning om at forære to små øer, Tiran og Sanafir, i Rødehavet til Saudi-Arabien. Beslutningen førte til mange protester på de sociale medier og præsident Al-Sisi blev beskyldt for at handle i strid med forfatningen og være i lommen på Saudi-Arabien. Medhat Safwat blev nægtet adgang til pressehuset og samtidig beskyldt for at være stikker for Iran og Hizbollah – en farlig beskyldning i Egypten, der kan give 25 års fængsel. Beskyldningerne har endnu ikke ført til en egentlig sigtelse, og Medhat Sawat forsøger nu at holde sig ”under radaren”, men han arbejder på en bog om en ny alliance der er opstået mellem det politiske og det religiøse system, mellem de retslærde og det politiske etablissement. Han har tidligere lavet diskursanalyser af både islamisk og kristen fundamentalisme.

### **PENs Litteraturfestival 2017, 1. og 25. november**

Dansk PEN har igen afholdt den årlige Litteraturfestival til støtte for forfulgte forfattere, i samarbejde med Århus Universitet i Århus, den 1. november, og på Sjælland i samarbejde med Dansk Forfatterforening den 25. november. Et arrangement i Odense måtte opgives, da vores gode samarbejdspartner på Syddansk Universitet måtte melde fra i år. Festivalen havde i år deltagelse af Pia Tafdrup, Stig Dalager, Rune Engelbreth Larsen, Mads Rosendahl Thomsen, Adil Erdem, Kirsten Marthedal, Angela Brink, Inge Helene Fly, Eziz Gerdanzeri, Karsten Bjarnholt og Rene Sandberg. Festivalens tema er ytringsfrihed i litteratur, kunst og journalistik. Stor tak til alle, for at have bidraget til at gøre dette års festival til en succes.

### **Bogforum 10.-12. november**

I år var temaet og omdrejningspunktet for Dansk PENs aktiviteter på BogForum: *Flere danske fribyer!* De besøgende kunne underskrive et postkort til deres byråd og borgmester og opfordre til, at gøre byen til en friby for forfulgte skribenter og kunstnere. Ud af landets i alt 98 kommuner, er for tiden kun tre tilmeldt ordningen. PENs indsats for at få flere kommuner med blev skudt i gang i starten af 2017 med henvendelser



til en række kommuner, som efter vores opfattelse burde have både råd og interesse i at medvirke. Der blev sendt postkort til borgmestrene i 18 byer, underskrevet af besøgende på PEN stand.

En fast tradition på PENS BogForum-stand er programmet **Frie ord**, som generelt trækker mange BogForum-gæster til standen. Talerne i år var: Anne Marie Ejrnæs, Alex Ahrendtsen, Lea Korsgaard, Özlem Cekic, Bo Lidegaard, Lone Kühlmann, Anders Jerichow, Khalid Albaih (fribygæst i København), Jeppe Brixvold, Lasse Jensen, Amani Lazar (fribygæst i Helsingør), Knud Brix, Christoffer Emil Bruun, Lisbeth Knudsen og Niels Barfoed. Stor tak til alle, for deres medvirken.

### Breve til fængslede forfattere, 16. december

En efterhånden fast skare af PENS medlemmer deltog igen i år i den tilbagevendende brevskrivningsaften, hvor der bliver sendt hilsener til fængslede kolleger og/eller deres pårørende. Desværre er det ofte de samme lande, der udmærker sig som særligt slemme, når det gælder fængsling af skribenter og kunstnere. I år blev der sendt 69 breve til fængslede og forfulgte kolleger i Kina, Vietnam, Eritrea, Cameroun, Aserbajdsjan, Bahrain, Ækvatorial Guinea, Honduras, Paraguay, Iran, Rusland, Saudi-Arabien, Israel, Thailand, Kirgisistan, Usbekistan, Uganda og Tyrkiet.

## Æresmedlemmer

Dansk PENS æresmedlemmer i 2017, alfabetisk efter land:

### IRAN



**Narges Mohammadi (k)** Født i 1972. Prominent aktivist og journalist. Direktør for Defenders of Human Rights Centre (DHRC), som er grundlagt af nobelprismodtageren Shirin Ebadi. Narges Mohammadi blev arresteret den 10. juni 2010 og fik en dom på 11 års fængsel, som senere ved en appeldomstol blev nedsat til seks års fængsel. Anklagerne lød bl.a. på propaganda mod regimet ved at rapportere om brud på menneskerettighederne, samarbejde med Shirin Ebadi og besøg af politiske fanger. Narges blev i 2011 løsladt mod kaution pga. dårligt helbred, men i marts 2012 blev hendes dom på seks års

fængsel stadfæstet, og den 21. april blev hun arresteret igen. Efter fire måneders fængselsophold blev hun i juli 2012 sendt på "tvangsorlov" pga. sin kritiske helbredstilstand. Narges lider af neurologiske lammelser, der forværres af forholdene i fængslet og manglen på lægehjælp. I maj 2015 blev hun atter arresteret og et år senere, den 17. maj 2016 blev hun idømt yderligere 10 års fængselsstraf for sin medvirken i en kampagne mod dødsstraf under sin orlov. Den 28. maj 2016 udsendte gruppen "The Nobel Women's Initiative" (bestående af 6 kvindelige Nobelprismodtagere: Jody Williams, Shirin Ebadi, Wangari Maathai, Rigoberta Menchú Tum, Betty Williams og Mairead Maguire) et appelbrev til de iranske myndigheder, hvori de udtrykte bekymring for Narges Mohammadis helbred og appellerede til regimet om øjeblikkeligt og betingelsesløst løsladelse af hende: <http://en.cshr.org.uk/2016/05/28/nobel-laureates-release-narges-mohammadi-now/>

Den 27. juni 2016 indledte Narges en sultestrejke i protest mod, at myndighederne nægtede hende at tale i telefon med sine mindreårige tvillinger, der sammen med deres far opholder sig i udlandet. Samme dag sendte Narges et åbent brev hvori hun protesterede kraftigt over den uretfærdige og dårlige behandling, som hun og de øvrige politiske fanger er udsat for. Brevet blev omtalt i diverse medier, herunder TV-kanaler som BBC-Persian og Manoto TV (som begge har mange seere i Iran).

<http://en.cshr.org.uk/2016/06/28/narges-mohammadi-starts-hunger-strike-demanding-the-right-to-call-herchildren/>

Den 11. juli 2016 udsendte Dansk PEN en støtteerklæring til Narges, som fik en del omtale på diverse sociale medier. Samme dag blev der lanceret en Twitter-storm (#FreeNarges) støttet af en række



menneskeretsforkæmpere med Shirin Ebadi i spidsen. Ifølge BBC-Persian blev der alene den dag sendt over 162.000 tweets fra ca. 35.000 brugere til de iranske myndigheder. Efter 20 dages sultestrejke fik Narges den 16. juli omsider tilladelse til en ugentlig telefonsamtale med sine børn. Den 16. okt. 2016 sendte 15 medlemmer af det iranske parlament en opfordring til lederen af Retsvæsenet, Sadegh Larijani, om at annullere Narges Mohammadis seneste dom på 10 års fængsel, og lade hele Narges' sag gå om. Larijani har aldrig svaret på opfordringen. Kilde: <https://www.iranhumanrights.org/2016/10/narges-mohammadi-mps-letter/> Æresmedlem af Dansk PEN siden 2012. Kontaktperson: Reza Rahimpour.



**Mahvash Sabet** (k) Lærer og digter, født 1953, er gift og har to voksne børn.

Det er en af årets gode nyheder, at Mahvash Sabet blev løsladt den 18. september 2017. Ud over at hun er lærer og digter, er hun også en af de syv Baha'i ledere. Alle syv blev arresteret tilbage i 2008. Mahvash Sabet sad næsten ti år i fængsel. I forbindelse med sin løsladelse offentliggjorde hun en appel, hvor hun opfordrede til løsladelse af sine seks medfanger.

Før sin arrestation arbejdede Mahvash Sabet i femten år som direktør for "the Baha'i Institute for Higher Education", som tilbyder alternativ højere uddannelse for unge Baha'i-medlemmer. Baha'i-samfundets tro har været genstand for systematisk statslig forfølgelse siden revolutionen i 1979. "Friends in Iran" blev da dannet med regeringens vidende og tjente som et uformelt råd for Baha'i-medlemmer i Iran, indtil den samlede ledelse blev arresteret i 2008, deriblandt Mahvash Sabet. De var fængslet i 20 måneder uden at blive stillet for en dommer, de blev holdt i ugelang isolation, nægtet adgang til advokatbistand, og udsat for en meget dårlig behandling. Retssagen mod Mahvash Sabet startede den 12. januar 2010, og anklagerne lød på spionage, propaganda mod den islamiske republik, oprettelse af illegal administration, samarbejde med Israel, videregivelse af hemmelige dokumenter til et fremmed land, handlinger til fare for landets sikkerhed og "corruption on Earth". Nogle af anklagerne, inklusiv den sidste som indebærer en mulighed for dødsstraf, blev senere trukket tilbage. Rettergangen sluttede 14. juni 2010 efter seks korte sessioner, som var kendetegnet ved en mangel på en reel juridisk proces. Alle de anklagede fik en fængselsdom på tyve år. Mahvash Sabet begyndte at skrive poesi i fængslet. En digtsamling af hende er udkommet på engelsk i 2013. Dansk PEN fik i 2016 kontakt til Mahvash i fængslet via noget familie og kunne nu sende hilsener direkte til hende. I et brev til Dansk PEN fra december 2016 gjorde hun opmærksom på, at særligt kvinderne lider i de iranske fængsler – og Iran er det land i verden med flest fængslede kvindelige skribenter. Mahvash Sabet og Narges Mohammadi sad begge i Evin-fængslet for kvinder, og de har begge Shirin Ebadi som advokat. Ebadi har tidligere været Dansk PENs gæst ved et arrangement, der tiltrak mere end 500 tilhørere, heraf mange herboende iranere.

Æresmedlem fra 2014. Kontaktpersoner: Connie Bork, Joan Schmidt, Henrik Juhl Jensen og Henrik Døcker.



Endnu en af årets gode nyheder. **Keywan Karimi**, født i 1985, prisvindende iransk filmmager af kurdisk oprindelse. der har siddet fængslet siden 23. november 2016. Han blev første gang arresteret i december 2013, anklaget for at have fornærmet de iranske myndigheder, efter at de havde fundet musikklip og dokumentaroptagelser på hans harddisk. Begge dele havde gennem længere tid været tilgængelige på internettet. I oktober 2015 blev Karimi dømt til et års fængsel og 223 piskeslag for at sprede falske informationer om regimet og for at have "ulovlige forbindelser". Karimi appellerede dommen og i december 2015

skrev mere end 135 iranske filmfolk under på en støtteerklæring for Karimi. Den 19. april 2017 blev Keywan Karimi omsider løsladt efter næsten halvandet år i fængsel. Æresmedlem fra januar 2017. Kontaktperson: Joan Schmidt.

## KINA



**Gao Yu (k)** Den prominente journalist Gao Yu, født i 1944, blev den 24. april 2014 anholdt af det kinesiske politi. Anklagen lød på, at hun skulle have lækket et internt og hemmeligt dokument fra kommunistpartiet til udenlandske medier. Kort tid derefter blev hun vist frem på det kinesiske fjernsyn, hvor hun indrømmede, at hun havde gjort sig skyldig i en stor fejltagelse. Men denne tilståelse trak hun senere tilbage. Hun havde været under stærkt pres, fordi politiet truede med at fængsle hendes søn. Det er ikke første gang, Gao Yu har

været i konflikt med de kinesiske myndigheder. Hun har også tidligere været fængslet på grund af sin åbenlyse kritik af regimet. Retssagen mod hende begyndte den 21. november 2014. Den var lukket for offentligheden. Anklagen kan føre til livsvarigt fængsel. Gao Yu har fået tilladelse til at afsone uden for fængslet på grund af sygdom, men hun nægtes tilladelse til at rejse til Tyskland, som har udstedt visa til hende og tilbudt at modtage hende til behandling.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.



**Ilham Tohti (m)** Forfatter og professor på Minzu Universitet i Beijing. Født 1969. Tilhører den etniske gruppe uighurerne, der hovedsageligt er muslimer fra Xinjiang. Han er en af de få der åbent har markeret sig i debatten om uighurerne og kritiserer den kulturelle og sproglige undertrykkelse, de udsættes for. Bl.a. har han i 2006 etableret et website, Uyghur Online, som har til formål at tale uighurerne sag, men også at fremme forståelsen mellem Uyghurerne

og Han-kineserne. Ikke desto mindre er Uyghur Online forbudt i Kina. Ilham Tohti er således en pragmatiker med moderate holdninger, men ikke desto mindre blev han fængslet den 15. januar 2014 og den 20. februar 2014 tiltalt for "separatisme". Den 23. september 2013 blev han idømt livsvarigt fængsel for separatisme. På trods af ihærdige protester verden over, bl.a. fra EU-parlamentet, er Ilham Tohti stadig fængslet. I 2016 blev han tildelt Martin Ennals prisen for menneskerettighedsforkæmpere (det er blevet kaldt 'menneskerettighedernes nobelpris'). Se mere her: <http://www.martinennalsaward.org/?p=10781>. I juryen for Martin Ennal Award sidder en række af verdens førende menneskerettigheds-NGO'er, bl.a. Amnesty International og Human Rights Watch.

I november 2016 blev Ilham Tohti tildelt Liberal Internationals *Prize for Freedom* in absentia. Liberal International er en føderation af 100 liberale partier og tilknyttede organisationer. Formanden for LI's menneskerettighedskomiteé Markus Loening motiverede tildelingen med, at Ilham Tohti har kæmpet for demokrati "med en intellektuelt skarpe ord og en humanists varme hjerte."

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktperson: Marianne Østergaard



**Liu Xia (k)** Lyrikeren og billedkunstneren Liu Xia, f. 1. april 1961, er blevet holdt i streng husarrest siden 2010, da hendes mand, digteren og modtageren af Nobels fredspris Liu Xiaobo, blev idømt elleve års fængsel af de kinesiske myndigheder.

I juli 2017 døde Liu Xiaobo. På en offentliggjort video sås Liu Xia deltage i sin ægtefælles begravelse, og i en udtalelse erklærede hun, at hun var "ude" og bad om fred og ro til at sørge. Udtalelsens ægthed betvivles, og det er fortsat ikke muligt at komme i kontakt med hende.

Liu Xia er ikke anklaget for nogen forbrydelse, men hendes lejlighed er under konstant overvågning, hendes adgang til alle medier er spærret, og hendes venner har ingen mulighed for at få kontakt med hende. Hendes helbred er under isolationen blevet meget skrøbeligt, og hun lider af stærke depressioner.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.



**Yao Wentian** (m) forlægger fra Hongkong Yao Wentian, en ældre mand midt i 70'erne, blev arresteret den 27. oktober 2013 og blev i maj 2014 idømt en straf på 10 års fængsel. Anklagen var, at han skulle have beskæftiget sig med "smuggling ordinary items". Alt tyder dog på, at Yao Wentian er kommet i myndighedernes søgelys på grund af sit samarbejde med den eksilerede dissidentforfatter Yu Lie og sine planer om at udgive dennes seneste bog. Han har udgivet flere bøger, der er forbudt i "det egentlige Kina". Der er stærke grunde til at tro, at hans fængsling er politisk motiveret. Yao Wentian

lider af astma og har hjerteproblemer. Hans helbredssituation er bekymrende.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.

## SAUDI-ARABIEN



**Raif Badawi** (m) Blogger og webredaktør, født 1983. Startede et website, Free Saudi Liberals. Dømtes i 201 for dette, samt for at have krænket islam, til en tiårig fængselsstraf, 1000 piskeslag fordelt med 50 ad gangen, uddelt efter fredagsbønnen uden for en moské i Jedda. Desuden fik han en bøde på et beløb svarende til 1,5 mio. kroner, forbud mod enhver medieaktivitet i 10 år efter løsladelsen samt udrejseforbud i den samme periode. Dommen har udløst massive internationale protester, hvor ikke mindst International PEN og Amnesty International har været drivende. De første og foreløbig eneste stokkeslag faldt den 9. januar 2015. Siden da har meldingerne om hans situation været

mangelfulde og tvetydige. Til tider har det forlydt, at han stod for at skulle frigives, til andre tider har der været rygter om, at pryglestraffen ville blive genoptaget. I december 2015 blev Badawi pludselig flyttet fra fængslet i Jedda til et højrisikofængsel udenfor byen og siden har det været vanskeligt at få oplysninger ud om hans tilstand. Badawi har snart afsonet næsten halvdelen af straffen på ti års fængsel. Han har sultestrejket flere gange, men har genoptaget fødeindtaget da hans helbred er ikke godt. Dansk PEN er i kontakt med Badawis hustru, der lever i eksil i Canada med parrets tre børn. Vi har stået bag en række initiativer, politisk, mediemæssigt og diplomatisk. Blandt andet har vi sammen med Amnesty International demonstreret hver torsdag i hele 2015 ved den saudiarabiske ambassade i København, og ligeledes adskillige gange i 2016 og 2017. Den seneste demonstration fandt sted den 12. januar 2017.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Aase Schmidt og Mille Rode.

**Ashraf Fayadh** (m) Født 1980, saudiarabisk digter, filmmand og kunstner af palæstinensisk oprindelse. I



december 2015 blev Fayadh dømt til døden for at frafalde og krænke islam. Ashraf Fayads appellerede dommen og i starten af februar 2016 blev dommen ændret til otte års fængsel og 800 piskeslag. Han udgav i 2012 en digtsamling i Beirut, som efterfølgende blev forbudt i Saudi- Arabien, men i den mellemliggende tid har Fayadh været aktiv som kunstner og filmmager, også på den internationale scene. Årsagerne til Fayadhs fængsling er uklare, men ifølge officielle kilder blev han dømt for blasfemi og apostasi.

Uformelle kilder fortæller imidlertid, at Fayadh med sin mobiltelefon havde filmet det saudiarabiske sikkerhedspoliti tæve en mand til døde, og at fængslingen og dommen over ham kunne relateres til denne begivenhed. I juni 2016 læste en af de delegerede på FNs menneskerettighedsrådsmøde et digt af Ashraf Fayadh højt for forsamlingen, under overværelse af bl.a. den saudiarabiske delegation.

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2015. Kontaktperson: Mille Rode.

## SYRIEN



**Tal Al-Mallouhi** (k) Født 1991, digter og blogger. Arresteret 27. december 2009 i sit hjem i Homs, og bl.a. forhørt om sine blog-aktiviteter. Hun blev i februar 2011 idømt fem års fængsel på anklager om spionage til fordel for USA. Hun skulle løslades i december 2016, men vi har ikke modtaget oplysninger om, at hun er frigivet. Tidligere blev Tal Al-Mallouhi tilbageholdt i Douma kvindefængslet, men i følge flere arabiske aviser opholder hun sig i Adra fængslet nord for Damaskus. I oktober 2013 var der tale om, at Al-Mallouhi skulle være blandt de 50 kvindelige fanger, som præsident Bashar Al Assads regime løslod som et led i en større udveksling af gidsler, men det skete ikke. Tal Al-Mallouhi skrev før hun blev fængslet på flere blogs, bl.a. en hun kaldte "My Blog", hvor hun lagde digte og artikler ud. Her forsvarede hun bl.a. den palæstinensiske sag. Tal Al-Mallouhi var, da hun blev arresteret kun knapt 18 år gammel, så vidt vides den yngste samvittighedsfange i Mellemøsten. Den aktuelle situation i Syrien gør det vanskeligt at indhente oplysninger i sager som disse. Desværre er der også grund til at frygte, at forholdene i de syriske fængsler er blevet betydeligt værre under den lange og grusomt blodige borgerkrig i landet. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2010. Kontaktperson: Mille Rode.

## TYRKIET



**Asli Erdogan** (k) Født 1967. Internationalt anerkendt tyrkisk forfatter, som sammen med mere end hundrede andre skribenter blev fængslet i kølvandet på det mislykkede tyrkiske militærkup 15.-16. juli 2016. Asli Erdogan er uretmæssigt blevet beskyldt for at være medlem af en terrororganisation og sad 132 dage i et kvindefængsel i Istanbul, inden hun blev frigivet den 29. december 2016, men hun måtte ikke forlade landet, skulle stadig rapportere til politiet. Hendes sag, hvor hun blandt

andet er blevet truet med livsvarigt fængsel, er på ingen måde afsluttet og hun er fortsat sigtet efter paragraf 302 for at opmuntre til terror i PKK's navn. I 2016 var hun inviteret til at besøge Danmark, men hendes pas var inddraget, og hun havde ikke mulighed for at forlade Tyrkiet og tage imod invitationen. I september 2017 fik hun efter internationalt pres sit beslaglagte pas tilbage, og hun har siden kunnet modtage priser og holde foredrag i udlandet. Den Sorte Diamant havde Asli Erdogan på deres Internationale Forfatterscene 31. januar 2018. Hendes hovedværk, "Byen i blodrød kappe" udkom på dansk i 2017.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2016. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Connie Bork og Hanne Marie Svendsen.



**Muharrem Erbey** (m) Højt respekteret advokat i menneskerettighedssager i det sydøstlige Tyrkiet. Erbey er desuden forfatter til adskillige artikler om kultur og menneskerettigheder, og han har været udgiver og medudgiver af flere bind tyrkiske og kurdiske fortællinger. Som advokat har han også – med succes – ført sager ved den europæiske menneskerettighedsdomstol, og han har modtaget den fornemme franske pris Ludovic-Trarieux International Human Rights Prize 2012, som Nelson Mandela var den første modtager af. Muharrem Erbey blev sammen med 80 andre arresteret i december 2009. Han er siden sigtet under Artikel 314/2 (medlemskab af en væbnet organisation). Sigtelsen mod Erbey anklager ham for at prøve at ydmyge den tyrkiske stat i

taler holdt i de svenske, belgiske og engelske parlamenter; for at være involveret i at udforme en forfatning for KCD; for at være advokat for Diyarbakirs borgmester, Osman Baydemir, og for at mødes med ham ofte; for helt frivilligt at følge en række anti-terror retssager; for at udtale sig til Roj TV og yderligere en lang



striben af absurde anklager. PEN mener, at samtlige anklager er politisk motiveret, og at han blev tilbageholdt på grund af den påståede forbindelse med kurdiske politiske partier. Erbey Muharrem sad i mere end fire år (1.570 dage) uden dom i detentionsfængslet i Diyarbakir, men blev løsladt i april 2014. Sigtelserne mod ham er imidlertid opretholdt.

Den 28. marts 2017 blev Muharrem Erbey idømt seks år og tre måneders fængsel for at være medlem af en ulovlig organisation. Dommeren lod ham gå, bl.a. fordi han allerede havde siddet fængslet i mere end fire år, men anklageren ankede afgørelsen. Hvis Muharrem Erbey taber appelsagen, vil han miste sin bestalling, og han vil i så fald anke til højesteret. WiPC er i kontakt med Muharrem Erbey.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs og Connie Bork.



**Nedim Şener (m) og Ahmet Şık (m)** Begge uafhængige journalister og forfattere, der arbejder med undersøgende journalistik. De blev arresteret den 3. marts 2011 og anklaget for medlemskab af og støtte til Ergenekon, der er en væbnet terrororganisation – en såkaldt dybstats sammensværgelse, der planlægger et kup i Tyrkiet.

Anklagen om et tilhørsforhold til Ergenekon er dybt ironisk, eftersom de to journalister tidligere har udgivet kritiske bøger og artikler med afsløringer relateret til Ergenekon. Den 12. marts 2012 blev Şık og Şener løsladt, bl.a. efter internationalt pres, men der er fortsat rejst sigtelser mod dem for at påvirke det politiske klima og forberede et kup gennem deres artikler og bøger. Ahmet Şık blev fængslet igen 30. december 2016. Han er nu sigtet for at sprede propaganda for adskillige terrororganisationer. I retten holdt han 20. januar 2017 sin egen forsvarstale, hvor han tog afstand fra både AKP og Gülen-bevægelsen. Talen kan læses her: <http://www.zeit.de/politik/ausland/2017-01/ahmet-sik-turkeydefence-speech-akp-fethullah-gulen>

Şener og Şık har været æresmedlemmer af Dansk PEN siden 2012. Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs.



**Deniz Zarakolu (m)** Forfatter og oversætter, søn af Ayşe Nur Zarakolu og Ragıp Zarakolu, begge forlæggere og menneskerettighedsadvokater. Deniz Zarakolu har bl.a. udgivet bøger om den politiske filosof Thomas Hobbes og om Tyrkiets retsvæsen. Han blev arresteret den 7. oktober 2011 i sit hjem i Istanbul som led i en bølge af arrestationer af intellektuelle med bånd til det pro-kurdiske Freds- og Demokrati-Parti (BDP). Han blev varetægtsfængslet og anklaget for ledelse af en væbnet organisation (iflg. straffeloven) og for at lede en terrororganisation (iflg. anti-terrorloven). PEN er overbevist om, at

det er falske anklager, og at han ikke har forbindelse til hverken terrorisme eller voldelige aktioner. Deniz Zarakolu blev frigivet den 27. marts 2014, efter to et halvt års varetægtsfængsling. I januar 2018 forlyder det, at Deniz Zarakolu er i god behold, men anklagerne mod ham er opretholdt, og han risikerer 6-12 års fængsel, hvis han dømmes. Den tilspidsede situation i Tyrkiet, og i den forbindelse Deniz Zarakolus sikkerhed, har hos PEN fået særlig opmærksomhed på WiPC-konferencen i Lillehammer d. 30/5-2/6 2017 og fik plads på Bogforums "Frie ord" fredag den 10/11 2017, for på den måde at sikre at der holdes øje med alle æresmedlemmer, der har behov for det.

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktpersoner: Joan Schmidt, Connie Bork og Hüseyin Duydu.

## Medlemmer:

Igen i år er medlemstallet faldet, fra 341 sidste år til 321 ved udgangen af 2017. Det skyldes også denne gang, at der er en del medlemmer som ikke har betalt deres kontingent, og ikke har meddelt sekretariatet at de ønsker udmeldelse. Det er en udvikling bestyrelsen tager ganske alvorligt, da vores mulighed for at gøre en forskel for de mange truede og fængslede kolleger, hvis sager i stigende grad lander på Dansk PENs bord, helt og aldeles afhænger af medlemmernes velvillige.

Bestyrelsen har derfor intensiveret arbejdet for at hæve medlemstallet, foreløbigt ved at bestyrelsen tager flere direkte kontakter til muligt interesserede. Det har siden september måned givet otte nye medlemmer, og vi håber at den udvikling fortsætter. Alle medlemmer af PEN opfordres hermed til at gøre det samme.

I 2017 har vi mistet tre gode, mangeårige medlemmer: Finn Holten Hansen, Jens Nauntofte og Vibeke Sperling.

## Støttekredsen:

Støttekredsen består af forlag og magasiner og andre virksomheder, samt enkeltpersoner, der jf. foreningens vedtægter ikke kan opnå almindeligt medlemskab. Støttekredsen bidrager økonomisk til foreningens arbejde med et fast årligt beløb. Enhver der sympatiserer med PENs charter og ønsker at støtte arbejdet kan melde sig ind i støttekredsen. Medlemmerne inviteres med til foreningens arrangementer. Bestyrelsen har i efteråret besluttet at ændre beløbet for støttemedlemskab, så det fremover koster 2.000 kr., 5.000 kr. eller 10.000 kr., alt efter hvilken virksomhed eller institution mv., der er tale om. Enkeltpersoner bestemmer fortsat selv hvor meget de vil betale.

## Økonomi:

Vi har i årets løb modtaget tilskud til aktiviteter, arrangementer, udgivelser og rejser fra Kulturstyrelsen, Hotelejer Andreas Harboes Fond og fra Politikens Fond. Revisionsfirmaet PWC støtter foreningen ved at hjælpe med bogføring af årsregnskabet og fra Plums Fond for Fred, Økologi & Bæredygtighed har vi også i 2017 fået støtte i form af husly og sekretariatshjælp.

En stor og hjertelig tak skal lyde til alle, der har støttet og bidraget til Dansk PENs arbejde året igennem.

Foreningens økonomi er imidlertid udfordret. For nogle år siden vedtog bestyrelsen, at der ikke måtte sættes aktiviteter i gang, som ikke på forhånd var fuldt finansierede. Det er i det store og hele lykkedes, også i 2017. Vanskeligheden ligger i at skaffe penge til foreningens drift, herunder ikke mindst til at opretholde sekretariatsbetjeningen på et acceptabelt niveau.

Dansk PEN har i snart tyve år haft til huse i en ejendom på Christianshavn, der er ejet af Plums Fond for Fred, Økologi og Bæredygtighed. Huset benyttes af forskellige foreninger, der alle virker indenfor fondens formål. Således også PEN, der i alle årene har delt kontor med Plums Fond og desuden har haft en aftale med fonden om at dennes sekretær, Mille Rode, kunne bruge en del af sin arbejdstid på PEN. Mille Rode har i mange år haft en fuldtidskontrakt med Plums Fond, der har betalt hende en beskedent månedsløn, og PEN har nydt godt af, at arbejdet for Plums Fond kun har beslaglagt en del af hendes arbejdstid, hvorefter resten, i omegnen af 30 timer ugentligt, er brugt på PEN. Således har Plums Fond indirekte støttet PEN ved at stille Mille Rodes arbejdstid til rådighed for foreningen.

Plums Fond er imidlertid nu i den situation, at det ikke længere er muligt at aflønne Mille, ud over for de timer hun arbejder for fonden. PEN skal derfor nu skaffe penge til, at Mille kan fortsætte som generalsekretær for foreningen, så vi kan opretholde det høje aktivitetsniveau hun igennem mange år har været en garant for, og det internationale samarbejde, som hun har udviklet og varetaget for foreningen.



Mille Rode kan selvsagt ikke uden betaling lægge det antal timer i arbejdet for PEN, som hun hidtil har gjort. Derfor har foreningen behov for økonomisk støtte udefra, som sammen med medlemmernes kontingentindbetalinger kan dække de løbende aktiviteter, Dansk PENs faste, årlige betaling til International PEN samt sekretariatsdriften.

Bestyrelsen er i gang med at afsøge forskellige muligheder, men indtil videre uden noget konkret resultat. Foreningens medlemmer er derfor mere end velkomne til at komme med ideer og forslag til, hvordan vi styrker økonomien og derved sikrer foreningens videre arbejde.

Et sted at starte er ved de manglende kontingentindbetalinger. Det er sagt før, men skal måske gentages: vi betaler Dansk PENs bidrag til PEN International i marts måned, baseret på antallet af registrerede medlemmer. Det sker i forventning om at foreningens medlemmer tilsvarende husker at betale deres kontingent til Dansk PEN. Det kontingent, der sendes videre til PEN International udgør lidt over en tredjedel af det årskontingent vi opkræver fra medlemmerne. Beløbet, der betales per medlem, er netop blevet hævet betragteligt, fordi også PEN International er udfordret økonomisk.

## Bestyrelsen i 2017:

Sidste år efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med Per Øhrgaard som præsident, Connie Bork som vicepræsident og Klaus Slavensky som kasserer. Yderligere har Knud Lindholm Lau, Nanna Bonde Thylstryp, Poyâ Pâkzâd, Marianne Østergaard, Adil Erdem, Jens Lohmann, Asef Soltanzadeh, Niels Ivar Larsen og Merete Pryds Helle siddet i bestyrelsen.

Der har været afholdt syv møder i bestyrelsen i løbet af året.

På den kommende generalforsamling er følgende på valg: Knud Lindholm Lau, Adil Erdem, Asef Soltanzadeh, Marianne Østergaard og Klaus Slavensky. Alle ønsker genvalg.

Merete Pryds Helle valgte i efteråret at udtræde af bestyrelsen på grund af travlhed og Nanna Bonde Thylstrup ønsker ikke genvalg, da hun dels skal på barsel i foråret, dels har fået ansættelse på Aarhus Universitet, hvilket gør det vanskeligt at finde tid til PEN.

I stedet ønsker bestyrelsen at pege på journalist Uffe Gardel og forfatter Christina Hesselholdt som kandidater til den kommende bestyrelse, der vælges på generalforsamlingen den 6. marts 2018.